

Aan

Staatssecretaris

Deadline: 18 november
2021

nota

Verzamelbrief gehandicaptenzorg Wlz

TER BESLISSING

Directoraat Generaal
Langdurige Zorg
Directie Langdurige Zorg
Afdeling 2

Opgesteld door

[Redacted signature]

Datum

3 november 2021

Kenmerk

3274341-1018841-LZ

Uw kenmerk

Zaaknummer
1018841

Bijlage(n)
7

1. Aanleiding

Bijgaand treft u de verzamelbrief gehandicaptenzorg Wlz aan. Met deze brief biedt u de Tweede Kamer zeven rapporten aan over de gehandicaptenzorg. De brief bevat een korte duiding van ieder rapport en, indien het gaat om lopend beleid, een beleidsreactie. Hoofddlijn is echter dat verdere beleid- en besluitvorming aan een volgend kabinet is.

2. Geadviseerd besluit

- Ik adviseer u akkoord te gaan met de verzending van bijgevoegde stukken aan de Tweede Kamer.
- Het advies is de stukken op donderdag 18 november te versturen, gezien het geplande commissiedebat op donderdag 25 november.
- Ik adviseer u om in de brief, ondanks de demissionaire status van het kabinet, wel stelling te nemen over de urgentie om vervolgstappen te zetten op het onderwerp VG7. In de brief staan daarom een aantal no-regret acties die u in gang zal zetten vooruitlopend op de beslissingen van een nieuw kabinet

3. Kernpunten

- De rapporten komen voort uit de verschillende deelprojecten van het programma Volwaardig Leven en geven aanknopingspunten voor vervolgbeleid vanuit de 'Toekomstagenda: zorg en ondersteuning voor mensen met een beperking' die uw voorganger in mei aan de Tweede Kamer heeft aangeboden.
- Met name bij de rapporten over de complexe zorg (VG7) zijn twee duidelijke dilemma's voelbaar: de manier waarop knelpunten kunnen worden aangepakt en de rol die VWS in het geheel kan of moet innemen. VG7 is het zwaarste zorgprofiel voor mensen met een verstandelijke beperking en gedragsproblematiek. Er is vaak sprake van multiproblematiek, zeker in zwaarste groep cliënten binnen VG7. Bij hen is vaak sprake van een VG in combinatie met GGZ-problematiek en/of middelengebruik, hechtingsproblematiek en vele verhuizingen van instelling naar instelling. De kosten van meerzorg zijn tussen 2018 en 2020 gestegen van € 235 miljoen naar € 412 miljoen. Naar schatting van de NZa is 70 tot 75% van de

meerzorgkosten toe te rekenen aan VG7¹. In 2019 had 26% van de cliënten met VG7 ook meerzorg².

- *Aanpakken knelpunten voor VG7*

De rapporten geven aanknopingspunten voor verbeteringen in de zorg voor de complexe doelgroep die zich richten op een mix van het juiste zorgprofiel met bijpassende financiering, kwaliteitsverbetering en goed personeelsbeleid/verminderen van personeelstekorten. Dat is een zaak van de lange adem. De urgentie om in het hier en nu snel stappen te zetten neemt echter toe, met name waar het gaat om tekort aan personeel. De sector roept dan ook om een financiële injectie gericht op de complexe zorg. Personeelstekorten zijn in het huidige tijdperk, en zeker voor deze complexe doelgroep, echter niet meer simpelweg op te lossen door een kapitaalinjectie op de arbeidsmarkt.

Kwaliteitsverbeteringen op het vlak van anders organiseren, werkplezier en goed werkgeverschap zijn essentieel om tot verandering te komen. Dat lukt de sector echter niet zonder extra ondersteuning. Instellingen die met moeite de zorg draaiende houden en kampen met veel personele uitval, invalkrachten en gaten in de roosters ervaren niet zomaar de lucht en ruimte om aan structurele kwaliteitsverbeteringen te werken.

- *Rol van VWS bij het oplossen van de knelpunten*

Zowel het doorvoeren van kwaliteitsverbeteringen als het personeelsbeleid en het aantrekkelijk maken van het werken in de gehandicaptenzorg zijn thema's waar de sector zelf mee aan de slag kan en moet. Dat suggereert dat de rol van VWS om de knelpunten aan te pakken beperkt kan zijn. Er zijn instellingen die het goed doen, en het ook goed blijven doen. Zij bewijzen dat de sector zelf de middelen in handen heeft om goede kwaliteit van zorg te organiseren en te waarborgen. Maar er zijn ook veel instellingen waar we een negatieve spiraal zien. Hen wijzen op hun verantwoordelijkheden om veranderingen door te voeren en te leren van de goede voorbeelden elders in de sector biedt aan die organisaties onvoldoende houvast om de negatieve spiraal te doorbreken. Om deze reden zou VWS zichzelf als systeemverantwoordelijke toch een rol kunnen toedichten in het ondersteunen van de sector.

- Kortom, de urgentie om op korte termijn concrete vervolgstappen te zetten op deze thema's is voelbaar en daar geven de rapporten ook concrete aanleiding toe. Maar er schuilen ingewikkelde dilemma's onder, zowel op inhoud en financiële middelen als op proces en verantwoordelijkheden. In de brief laat u beslissingen over vervolgbeleid aan een volgend kabinet. Wel neemt u - zonder in de diepte in te gaan op bovengenoemde dilemma's - stelling over de urgentie om vervolgstappen te zetten. In de brief staan daarom een aantal no-regret acties die u in gang zal zetten vooruitlopend op de beslissingen van een nieuw kabinet.

4. Toelichting

a. *Draagvlak politiek*

- Op 25 november vindt er in de Tweede Kamer een commissiedebat Gehandicaptenbeleid/Verpleeghuiszorg/Wlz plaats.

Datum

3 november 2021

Kenmerk

3274341-1018841-LZ

¹ Brief aan zorgkantoren onderzoek meerzorgregeling (kenmerk 402888/949810) - https://puc.overheid.nl/nza/doc/PUC_652890_22/

² Zorginstituut - Factsheet Meerzorg in de intramurale verstandelijke gehandicaptenzorg 2015-2019

- In mei heeft toenmalig minister Van Ark de toekomstagenda gehandicaptenzorg toegestuurd aan de Tweede Kamer. In de verzamelbrief wordt daar meermaals naar verwezen. De toekomstagenda (opgesteld samen met alle veldpartijen) is gepositioneerd als een kant en klaar vervolg op het programma Volwaardig Leven, met dien verstande dat de invulling daarvan, inclusief de benodigde budget, aan een volgend kabinet is. Het organiseren van toekomstbestendige zorg voor mensen met een complexe zorgvraag is een van de vijf thema's van de toekomstagenda.
- De Tweede Kamer heeft uw voorgangers meermaals in debatten gevraagd om over te gaan tot actualisatie van het zorgprofiel VG7. Uw voorgangers hebben daarop geantwoord dat het actualiseren een oplossingsrichting is, terwijl er op dat moment nog geen heldere probleemanalyse was. Zij hebben ook aangegeven dat de probleemanalyse duidelijk moet maken welke scenario's voor vervolg er zijn (met mogelijk het actualiseren van een zorgprofiel, maar alleen als dat daadwerkelijk de knelpunten oplost).
- In eerdere debatten over de gehandicaptenzorg heeft de VGN steeds bij Kamerleden aandacht gevraagd voor het actualiseren van VG7. Dat zullen ze ook dit keer doen. In voorbereiding op de begrotingsbehandeling van VWS heeft de VGN een brief aan Tweede Kamerleden gestuurd waarin zij oproepen om in 2022 € 50 miljoen extra beschikbaar te maken in het macrokader voor VG7 zodat zorgkantoren een hoger tarief met aanbieders kunnen afspreken voor VG7 zonder daarvoor elders in het kader te hoeven bezuinigen. Het ligt in de lijn der verwachting dat de VGN in voorbereiding op dit debat wederom, via de Tweede Kamer, tot deze actie zal oproepen op het thema VG7. In uw brief geeft u aan: *'Als tijdelijke oplossing wordt de suggestie gedaan om het kortingspercentage op het maximumtarief voor VG7 te verlagen, zodat VG7 tegen een hoger tarief wordt ingekocht. Graag wijs ik erop dat een échte oplossing in een breder perspectief dan alleen VG7 dient te worden afgewogen. Met een breder perspectief doel ik op de onderlinge samenhang van alle VG-tarieven binnen de Wlz.'* Overigens is de € 50 miljoen waar de VGN naar refereert gebaseerd op een conceptrapportage van het HHM-onderzoek dat in opdracht van de NZa is uitgevoerd. In de eindrapportage komt HHM tot ca € 25 miljoen. Zoals u ook in de brief aangeeft is deze inschatting echter zacht: gebaseerd op de antwoorden van 6 instellingen en met een bandbreedte van € 0-€ 50 miljoen.

Datum

3 november 2021

Kenmerk

3274341-1018841-LZ

b. *Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie*
n.v.t.

c. *Financiële en personele gevolgen*
n.v.t.

d. *Juridische aspecten haalbaarheid*
n.v.t.

e. *Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)*

Interne afstemming:

- De gehele brief is afgestemd met FEZ en Z.
- De reactie op de rapporten over de gespecialiseerde cliëntondersteuning is daarnaast afgestemd met Jeugd en Dmo.

Externe afstemming:

- De gehele brief is afgestemd met de IRF.
- De reactie op het eindverslag van de dialoogsessies arbeidsmarkt is afgestemd met de arbeidsmarkttafel (VGN en de beroepsverenigingen).
- De reactie op het rapport over de maatwerkplekken is afgestemd met ZN.
- De reactie op de rapporten over VG7 is afgestemd met de NZa.
- De gehele brief is vertrouwelijk toegestuurd aan de VGN en ZN.

Datum

3 november 2021

Kenmerk

3274341-1018841-LZ

f. Gevolgen administratieve lasten

n.v.t.

g. Toezeggingen

De toezegging om de probleemanalyse van VG7 naar de TK te sturen wordt met deze brief afgedaan. Dit is toegezegd in de verzamelbrief van februari 2021.

In de brief geeft u aan dat u verwacht de eindrapportage van het programma Volwaardig Leven voor Kerst naar de Tweede Kamer te kunnen sturen.

h. Fraudetoets

n.v.t.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

N.v.t.